

Kokousmuistio

20.12.2022

VN/13779/2022
VN/13779/2022-VM-20

Valtionavustustoiminnan kehittämis- ja digitalisointihanke

Tutkimusjaoston kokous 5/2022

Aika 16.12.2022 klo 13.00-15.00

Paikka TEAMS

Osallistujat Soili Vasikainen, opetus- ja kulttuuriministeriö, puheenjohtaja
 Mikko Peltonen, maa- ja metsätalousministeriö, varapuheenjohtaja,
 paikalla klo 13.24 alkaen
 Ulla Äänismaa, ympäristöministeriö
 Juho Jokinen, valtioneuvoston kanslia, paikalla klo 13.12 alkaen
 Satu-Anniina Pakarinen, Suomen Akatemia
 Esa Paunula-Ontto, Innovaatorahoituskeskus Business Finland
 Ella Bingham, Aalto yliopisto
 Matti Honkala, Lapin yliopisto
 Minna Sutela, LAB Ammattikorkeakoulu
 Anna Maria Nuutila VTT Oy
 Jutta Petäjä, Luonnonvarakeskus

Marita Virtanen, valtiovarainministeriö, asiantuntija, paikalla 13.11 alkaen
 Mikko Lehtonen, valtiovarainministeriö, asiantuntija, poissa
 Ulla Suomela, valtiovarainministeriö, sihteeri

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen 13.00.

2 Ilmoitusasiat

Ei ilmoitusasioita.

3 Kokouksen esityslista

Hyväksyttiin 9.12.2022 päivätty esityslista kokouksen työjärjestykseksi.

4 Edellisen kokouksen muistio

Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio (4/2022 9.11.2022).

5 Jaoston tilannekatsaus ja työn eteneminen

Todettiin tiedoksi tutkimusjaoston tilanneraportti. Tutkimusrahoitukseen liittyvää lainsäädäntöä on kartoitettu, tuloksista on laadittu yhteenveto sekä luonnos mahdollisista säätämistarpeista. Jatkotoimista käydään keskustelua jaoston kokouksessa. Korkeakoulujen arvonlisäverotuksen

Postiosoite
Postadress
Postal Address
 Valtiovarainministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 28
 00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A
 Helsinki

0295 16001
 +358 295 16001

kirjaamo.vm@gov.fi

kompensointi on ohjeistettu Korkeakoulujen taloushallinnon koodistossa. Jaostossa käydään keskustelua arvonlisäverotukseen liittyvistä kysymyksistä. Hakemuslomakkeet siirtyivät edellisestä kokouksesta tähän kokoukseen. Kevään kokousaikataulut ovat selvillä, kokousvaraukset on tehty kalentereihin ja keväälle on laadittu kokoussuunnitelma.

Seuraavassa kokouksessa on tarkoitus tarkastella saajien tunnistamia haasteita laskentamalleissa sekä käsitellä tutkimusinfrastruktuuriin liittyviä kysymyksiä. Todettiin, että jaoston jäsenet voivat tuoda esiin erilaisia kysymyksiä ja huolia infrastruktuuriin liittyen. Nämä olisi hyvä tuoda esille ennakkolisesti, jotta niitä ehditään työstämään. Tietovarantojen osalta tarkastellaan seuraavaksi vaikutusketjuja ja vakioehtoja. Valtiokonttorin kanssa on käyty tutkimusrahoitukseen liittyvää käsitteiden määrittelyä. Keskustelua tullaan vielä jatkamaan VM:n ja VK:n asiantuntijoiden kanssa. Helmi- tai maaliskuun kokouksessa aiheeseen palataan. Käsitteillä on liittymäpintaa myös valtion talousarvion erityispiirteisiin. Näitä kysymyksiä selvitetään myös VM:n asiantuntijoiden kanssa. Jaoston työssä ei tällä hetkellä ole esteitä, muutostarpeita tai riskejä.

6 Valtionavustusten tietovaranto: Hakemukset

Käytiin lävitse hakemus pohjiin liittyviä periaatteita. Hakulomakkeita on laadittu tällä hetkellä vain järjestöjen yleisavustuksiin liittyen. Hakemus pohjissa on yhtenäiset otsikkorakenteet (Hakijan tiedot, Tavoitteet ja vaikuttavuus, Toiminnan toteutus, Kustannusarvio ja rahoitus ja Yhteystiedot). Otsikkorakenteet ovat kaikille valtionapuviranomaisille ja hakutyypeille yhteiset. Investointi- ja hankeavustuksiin liittyen on tunnistettu tarve toteuttaa lisäksi oma otsikkorakenne. Otsikkorakenteen sisällä valtionapuviranomaiset voivat laatia omat hakukohtaiset kysymykset.

Tutkimusjaosto ei tunnistanut tarvetta tarkentaa hakijan aliorganisaatorakennetta. Hakijana/asiakkaana on yliopisto, korkeakoulu tai tutkimuslaitos. Hakemuksissa huomioita halutaan kiinnittää hakemuksen tavoitteisiin ja vaikuttavuuteen. Tähän liittyen on ehdotettu, että hakemuksella kuvattaisiin tavoiteltavia vaikutuksia ja tuloksia, tuotoksia, toimintaa ja resursseja vaikutusketjujen muodossa. Vaikutusketjua tarkastellaan omana kysymyksenä jaostossa.

Keskusteltiin hakemuslomakkeiden yhtenäistämisen- ja variointimahdollisuuksista. Tietyissä kysymyksissä voi olla yhtenäistämismahdollisuuksia, mutta substanssiin liittyvissä kysymyksissä tarvitaan varioinnin mahdollisuutta. Yhteyshenkilöihin tarvitaan myös projektin organisointiin liittyviä yhteystietoja kuten vastuullinen johtaja. Hakemus pohjiin voidaan tallentaa erilaisia kustannusmalleja, jotka ovat myös hyödynnettävissä mm. seuraavalla hakukierroksella. Tavoitteena, on että löydettäisiin yhteneväisiä malleja ja tutkimushankkeiden osalta noudatettaisiin kokonaiskustannusmallia. Tutkimushankkeissa haetaan myös useampi vuotisia rahoituksia, jolloin tarve kysyä vuosittaisia kustannuksia. Tarve on tietää myös hankkeen kokonaisrahoitus. Muistutettiin hyvän hallinnon periaatteista ja hakemuksella tulisi kysyä vain sellaisia tietoja, joita tarvitaan päätöksenteossa. Tunnistettiin tarve keskustella vielä raportoinnista omana erillisenä kysymyksenä. Hakemus pohjat ovat konfiguroitavissa eli valtionapuviranomaiset voivat muokata hakemukseen liittyviä kysymyksiä. Parhailaan konfigurointiyökalua ollaan määrittelemässä.

7 Lainsäädäntökartoitus

Todettiin tiedoksi lainsäädäntökartoitus, jossa tarkasteltu tutkimusorganisaatioille myönnettäviin julkisen tutkimuksen valtionavustuksiin ja yhteisrahoitteeseen julkiseen tutkimukseen liittyvää sääntelyä. EU-rahoituksesta on sääntelyä sekä yrityksiin ja julkiseen tutkimukseen liittyen. Kansallisesti on säädetty yritystoiminnan tutkimusrahoituksesta. Kansallisesta julkisesta tutkimusrahoituksesta ei ole sääntelyä.

Käytiin keskustelua sääntämistarpeesta. Mahdolliset sääntämistarpeet kohdistuivat tutkimusorganisaation ja julkisen tutkimuksen määrittelyyn, myöntämisen edellytyksiin, kokonaiskustannusmallin käyttöön, maksatushakemusta ja myöntöpäätösten vaatimuksiin sekä valvontaan/tehtävien eriyttämiseen. Sääntämistarpeita ei kaikilta osin tunnistettu jaostossa. Koska julkisesta tutkimusrahoituksesta ei ole sääntelyä, ollaan pitkälti avustusehtojen varassa. Tunnistettiin, että kokonaiskustannusmallin käytöstä olisi hyvä sääntää, jotta se saataisiin käyttöön laajasti eri viranomaisissa. Keskusteltiin rakennerahastoihin liittyvistä kustannusmalleista ja kustannusten todentamisesta (todellisuudessa maksettu) sekä valvonnasta. Keskustelua säästötarpeesta jatketaan jaoston kokouksessa.

8 Arvonlisäverotukseen liittyvät kysymykset

Todettiin tiedoksi korkeakoulujen taloushallintokoodistoon OKM/2/500/2018 11.11.2022 liittyvä ohjeistus arvonlisäverotuksen kompensointiin. Kompensoitaviin arvonlisäverotukseen kuluvat vain OKM:n myöntämät hanke- ja strategiarahoituksen arvonlisäverot. Muilta momenteilta ei

voida arvonlisäveroja kirjata kompensoitaviin. Korkeakouluja on ohjeistettu palauttamaan virheelliset päätökset rahoittajalle.

Todettiin, että arvonlisäverotukseen liittyviä menettelyitä olisi tarpeen yksinkertaistaa. Yksinkertaistaminen on ollut aiemmin esillä, mutta asia ei edennyt. Asiaa tarkastellaan uudelleen jaostossa.

9 Valtionavustusten tietovaranto: Arviointiperusteet ja kriteerit

Todettiin tiedoksi muiden jaostojen työn pohjalta tehdyt havainnot arviointiperusteista. Tutkimusjaoston haastatteluissa ei noussut esille arviointiperusteisiin tai –kriteereihin liittyviä kehittämistarpeita.

Arviointiperusteiden ja –kriteereiden käsitteitä on määritelty valtionavustustoiminnan sanastossa. Arviointiperuste on asia, jonka perusteella arvioitavaa kohdetta arvioidaan, sen toteuttamista ja hakijan kyvykkyyttä arvioidaan. Arviointikriteerin avulla tutkitaan tai arvioidaan kohteen tilaa. Lisäksi tulee pohtia, mitä tietoa arvioinnin tekemiseksi tarvitaan. Jäsennys arviointiperusteisiin ja –kriteereihin ja tietoon on tarkoitettu valtionapuviranomaisten hyödynnettäväksi. Käsitteiden käyttö on kirjavaa ja arviointiperusteista käytetään erilaisia käsitteitä tai arviointiperusteilla on tarkoitettu muuta kuin arviointiperusteita.

Huomioita tulisi hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti kiinnittää siihen, että arviointiperusteet ovat etukäteen tiedossa. Hakemuksella tulee kysyä vain sellaista tietoa, jota tarvitaan päätöksenteossa. Avustus päätöksen tulee pohjautua läpinäkyviin ja ennakolta tiedossa oleviin arviointiperusteisiin. Tämä vahvistaa sekä hakijoiden että myöntäjien oikeusturvaa. Arviointikriteereitä on myös hyvä avata, jotta niistä on yhtenäinen tulkinta esim. eri käsittelijöiden kesken.

10 Valtionavustushankkeen tilanne

Todettiin tiedoksi valtionavustushankkeen tilanne. Hankkeen ohjausryhmä on päättänyt myös yritysjaoston asettamisesta.

11 Muut asiat

Muina asioina todettiin, että tietoa tulevista valtionavustusten demotilaisuuksista toimitetaan jaoston jäsenille. Todettiin tiedoksi kevään kokoussuunnitelma.

12 Seuraava kokous

Tutkimusjaoston seuraava kokous pidetään 27.1.2023 klo 12.00-15.00.

Seuraavan kokouksen esityslistalla on tutkimusinfrastruktuuri, saajien tunnistamat haasteet laskentamalleissa ja tietovarannot: vaikutusketjut ja vakioehdot

13 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen 14.56.

Pöytäkirjan vakuudeksi,

Ulla Suomela, erityisasiantuntija, tutkimusjaoston sihteeri

Liitteet -

Jakelu Tutkimusjaoston jäsenet

Tiedoksi Ohjausryhmän jäsenet
Hankeikkuna